

Kritik mot Kriminalvården, anstalten Tygelsjö, för att inte ha gjort det regelverk som gäller för verkställigheten tillräckligt tillgängligt

Anmälan

I anmälningar som kom in till JO den 30 juni 2021 framförde AA klagomål mot Kriminalvården, anstalten Tygelsjö. Han anförde bl.a. följande.

Han har vid flera tillfällen bett kriminalvårdspersonalen om att få tillgång till de lagar, förordningar och föreskrifter som gäller för verkställigheten. De har nekat honom detta utan att ange några skäl. Personalen läser intagnas JO-anmälningar innan de lämnas för postbefordran. Som intagen kan man inte heller lita på att anmälningarna befordras. Han har därför fått be sina besökare att skicka de aktuella anmälningarna till JO.

Utredning

Av muntliga upplysningar framgick bl.a. att anstalten har flera hus som tillsammans utgör en avdelning samt att biblioteket har öppet två gånger i veckan, två timmar per dag.

Kriminalvården uppmanades att yttra sig över AA:s klagomål i redovisade delar. I remissvaret anförde Kriminalvården, region Syd, genom regionchefen, i huvudsak följande.

Tillgång till regelverk på anstalten Tygelsjö

Kontakt har tagits med anstaltschefen och kriminalvårdsinspektör på anstalten Tygelsjö och ett yttrande har lämnats i ärendet samt har kompletterande uppgifter inhämtats per telefon varvid följande framkommit.

Det regelverk som normalt bör tillhandahållas har tidigare funnits tillgängligt ute i bostadshusen men de försvann/förstördes frekvent. Det är oklart när det senast fanns kompletta uppdaterade exemplar ute i bostadshusen. Av det som är känt så har dessa inte bevakats och hanteras från personal de senaste 18 månaderna men exemplar har dock funnits kvar i viss utsträckning efter det.

Anstalten Tygelsjö har i dagsläget två exemplar av samlat regelverk, enligt föreskriften, på de intagnas bibliotek. Dessa uppdaterades i somras och sattes då

dit. Anstalten hade även tidigare exemplar i biblioteket men de hade försvunnit. Biblioteket är öppet två gånger i veckan och det är en intagen som har ansvar för biblioteket. Lån av regelverket sker då i ca tre dagar eller tills det är öppet nästa gång. I centralvaken (CV) finns det också ett exemplar som man alla dagar i veckan kan få tillgång till. Då begär de intagna ut det i CV och får läsa det på anvisad plats, vilket innebär att det inte lånas ut för att tas med till rummet/avdelningen då det riskerar att medföra att andra intagna inte får tillgång till det. Det har under lång tid funnits regelverk att tillgå i CV. Detta exemplar är nu uppdaterat och information om att det finns i CV har nu lagts in i ordningsreglerna som lämnas till de intagna vid ankomsten till anstalten. Förtroenderådet på anstalten har även ett exemplar som de kan låna ut till medintagna.

Anstalten har bedömt att det inte fungerar att ha ett exemplar av det samlade regelverk, som ska finnas tillgängligt, utplacerat i varje bostadshus då de intagna kan röra sig över hela anstalten och att dessa tidigare regelbundet har förstörts/försvunnit. På slutna anstalter finns det avdelningsexpeditioner på anstaltens avdelningar där personal har tillsyn och där regelverk kan finnas. På anstalten Tygelsjö finns det idag inga bemannade personalutrymmen ute i bostadshusen och de intagna rör sig fritt i husen och mellan husen. Anstalten utreder dock för närvarande möjligheten att ha personal på plats i bostadshusen.

Anstalten kommer dock att fortsätta att se över tillgängligheten gällande regelverk såsom behovet av fler exemplar, möjlighet att ha dem inlagda på en läsplatta som kan lånas ut m.m.

Hantering av utgående post till JO

Anstalten uppger att de aldrig skulle läsa en anmälan till JO som klienten lämnar för vidarebefordran per post. De granskar ingen utgående myndighetspost och försändelser vidarebefordras när de inkommer.

Aktuella författningsbestämmelser

Av 1 kap. 4 § fängelselagen (2010:610), FäL, framgår att varje intagen ska bemötas med respekt för sitt människovärde och med förståelse för de särskilda svårigheter som är förenade med frihetsberövandet.

Av 10 kap. 6 § FäL [torde avse 7 kap. 6 §, JO:s anm.] framgår att en försändelse mellan en intagen och en advokat, en svensk myndighet eller ett internationellt organ som har av Sverige erkänd behörighet att ta emot klagomål från enskilda ska vidarebefordras utan granskning. Om det finns anledning att anta att uppgiften om avsändare av en sådan försändelse till en intagen är oriktig, får försändelsen granskas i syfte att utreda vem avsändaren är.

Av 1 kap. 19 § Kriminalvårdens föreskrifter och allmänna råd om fängelse (KVFS 2011:1), FARK fängelse, framgår att en intagen på avdelningen ska ges tillgång till de lagar, förordningar och föreskrifter som gäller för verkställigheten. En intagen som är avskild från andra intagna ska vid förfrågan ges tillgång till det regelverk som avses i första stycket i sitt bostadsrum.

Av det allmänna rådet till föreskriften framgår att endast de författningar som gäller för verkställigheten behöver tillhandahållas på avdelningen. Följande författningar bör normalt hållas tillgängliga: brottsbalken, förvaltningslagen (2017:900), lag (2018:1250) om tillgodoräknande av tid för frihetsberövande med tillhörande förordning, fängelselagen (2010:610) med tillhörande förordning och föreskrifter, häkteslagen (2010:611) med tillhörande förordning och föreskrifter, strafftidslagen (2018:1251) med tillhörande förordning och föreskrifter samt Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och grundläggande friheterna (Europakonventionen).

[...]

Region Syds bedömning

Av utredningen i ärendet har det framkommit att det under en okänd tidsrymd inte har funnits uppdaterade pärmar med regelverk som de intagna har haft tillgång till i bostadshusen/avdelningen på anstalten Tygelsjö, vilket är olyckligt. När bristen uppmärksammades under sommaren 2021 tillsågs dock att två exemplar finns tillgängligt för utlåning på anstaltens bibliotek. Vidare finns det även ett exemplar i CV sedan tidigare där det finns personal dygnet runt med påföljande tillgänglighet. Även förtroenderådet på anstalten har ett exemplar med de aktuella författningarna. Anstalten Tygelsjö uppger även att de kommer att arbeta vidare med frågan om förbättring av tillgängligheten av angivna författningar, bl.a. utreds möjligheten att tillhandahålla en läsplatta för utlåning där aktuellt regelverk är inlagt.

Vad gäller granskning av utgående försändelser till JO så uppger anstalten Tygelsjö att detta inte sker och att försändelser alltid vidarebefordras. Här står ord mot ord och då det av anmälan inte framkommer att detta skett vid något specifikt tillfälle går det svårigen att utreda vidare.

AA fick tillfälle att kommentera remissvaret.

Bedömning

Kriminalvården har redovisat den rättsliga reglering som är av betydelse i ärendet.

AA:s beskrivning av anstaltens hantering av JO-anmälningar har tillbakavisats av Kriminalvården. Enligt min bedömning skulle ytterligare utredning inte leda till något annat resultat. Jag får därför konstatera att det som har kommit fram i denna del inte ger skäl till kritik eller någon annan åtgärd från min sida.

Det är utrett att anstalten Tygelsjö tidigare endast tillhandahöll de intagna uppdaterade och kompletta exemplar av det regelverk som anges i 1 kap. 19 § FARK Fängelse genom lån på biblioteket, som dessutom hade synnerligen begränsade öppettider. Detta är naturligtvis inte tillräckligt och inte förenligt med den nyss nämnda bestämmelsen. Anstalten Tygelsjö förtjänar därmed kritik.

Jag ser positivt på att en komplett samling av lagar och andra föreskrifter numera har gjorts tillgänglig även hos centralvakten. Därutöver noterar jag att förtroenderådet har fått ett eget exemplar. Jag inser att det kan finnas utmaningar för Kriminalvården på det sättet att dokument kan förstöras eller försvinna om de finns i ett bostadshus, men det ankommer likväl på varje verksamhetsställe att på ett lämpligt sätt ombesörja att intagna har sådan tillgång till det aktuella regelverket som myndighetens egna föreskrifter anger.

Ärendet avslutas.

Katarina Pahlsson

Ärendet har föredragits av Henrik Starfelt. Byråchefen Catrine Björkman har deltagit i beredningen.